

Asia: VN/23332/2026

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi datakeskusrekisteristä

Lausunnonantajan lausunto

Soveltamisala: 0,5 megawatin raja-arvo ja turvallisuuspoikkeus (1 §)

-

Ilmoitusvelvollisuuden ajankohta (5 §)

Energiavirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta, ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Energiaviraston tehtäviin kuuluu sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvontaa ja seurantaa, sähkö- ja maakaasumarkkinoiden toimivuuden, energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistämistä sekä energiapolitiikan, kasvihuonekaasujen päästökaupan ja energiatehokkuuden toimeenpanotehtäviä. Energiaviraston tehtävistä on säädetty tarkemmin Energiavirastosta annetussa laissa (870/2013).

Datakeskuksiin ja ehdotettuun lakiin liittyen Energiavirasto korostaa, että viraston tehtäviin kuuluu muun muassa viranomaistehtäviä, jotka liittyvät laitosten päästölupien myöntämiseen ja muuttamiseen, päästökaupparekisterin kansallisiin toimintoihin, maksutta myönnettävien päästöoikeuksien myöntämiseen ja kirjaamiseen rekisteriin, päästöjen tarkkailun ja todentamisen valvontaan, todentajien hyväksymiseen sekä lain mukaisten muiden velvoitteiden valvontaan. Energiavirasto toimii myös Suomen huutokaupanpitäjänä. Datakeskukset kytkeytyvät ETS1-päästökauppaan siten, että polttoaineteholtaan yli 20 MW datakeskukset kuuluvat päästökaupan soveltamisalaan. Lisäksi Energiaviraston tehtäviin kuuluu myös seurata sähköntuotantokapasiteettiin tehtäviä investointeja ja niiden vaikutusta sähkön toimitusvarmuuteen.

Energiavirasto kannattaa hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi datakeskusrekisteristä. Virasto toteaa, että esityksessä ehdotetut muutokset ovat tarpeellisia, ja tukevat sekä vahvistavat Energiaviraston edellytyksiä hoitaa lakisääteisiä tehtäviään.

Ehdotetun 5 §:n mukaan datakeskuksen ylläpitäjän on tehtävä Huoltovarmuuskeskukselle ilmoitus investointipäätöksen tekemisen jälkeen ja ennen rakentamisen aloittamista. Laissa ei kuitenkaan ole määritelty tarkemmin ilmoituksen aikataulusta.

Energiavirasto toteaa, että sähkömarkkinalain (588/2013) 64 §:n nojalla sähkön tuottajan on ilmoitettava Energiavirastolle teholtaan vähintään 1 MVA:n voimalaitoksen rakentamissuunnitelmasta ja käyttöönottamisesta sekä voimalaitoksen pitkäaikaisesta tai pysyvästä käytöstä poistamisesta. Valtioneuvoston asetuksessa sähkömarkkinoista (65/2009) on 7 §:ssä säädetty tarkemmin ilmoitusaikataulusta. Asetuksen 7 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan voimalaitoksen haltijan on tehtävä ilmoitus sähkömarkkinaviranomaiselle voimalaitoksen rakentamista tai voimalaitoksen tehonkorotusta koskevasta päätöksestä kuukauden kuluessa siitä, kun päätös on tehty.

Energiavirasto esittää, että ilmoitusten aikatauluja pyritäisiin yhdenmukaistamaan edellä mainitun valtioneuvoston asetuksen kanssa, jotta eri rekistereissä olevat tiedot olisivat ajantasaiset ja yhdenmukaiset.

Ilmoituksen yhteydessä toimitettavat tiedot sekä tietojen toimittamisesta poikkeaminen (6 §)

Energiavirasto kannattaa, että esityksen 6 §:n 1 momentin 12 kohdassa ehdotetaan, että datakeskusten tulee ilmoituksessa muun ohella toimittaa kuvaus varavoimasta ja omasta energiantuotannosta. Ehdotuksen mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä edellä mainittujen tietojen esittämistavasta sekä ilmoitusmenettelystä.

Energiaviraston lakisäateisten tehtävien hoitamisen näkökulmasta on olennaista, että datakeskusrekisteri sisältää mainitun kohdan osalta muun ohella tiedon datakeskuksen varavoiman ja oman energiantuotannon sähkö- ja polttoainetehosta (MW) ja käytettävistä polttoaineista.

Muutoksista ilmoittaminen ja muutosilmoitusten ajankohta (7 §)

Ehdotetun 7 §:n 3 momentin mukaan ilmoitusvelvollisen on ilmoitettava Huoltovarmuuskeskukselle muista 6 §:n mukaisten tietojen muutoksista, joilla on merkittävä vaikutus toiminnan laajuuteen tai luonteeseen. Edelleen saman momentin mukaan, kun muutoksen vaikutus asennetun tietotekniikan tehontarpeeseen on alle 10 prosenttia suhteessa 6 §:n nojalla toimitettuun tietoon, tai alle 100 kilowattia, muutoksista ei tarvitse ilmoittaa. Energiavirasto huomauttaa, että ehdotetun säännöstekstin mukaan ilmoitusvelvollisuutta ei olisi, mikäli kumpi tahansa edellä mainituista ehdoista täyttyisi. Toisin sanoen ilmoitusta muutoksesta ei tarvitsisi tehdä esimerkiksi muutoksen vaikutuksen ollessa asennetun tietotekniikan tehontarpeeseen alle 10 prosenttia suhteessa 6 §:n nojalla toimitettuun tietoon, mutta kuitenkin yli 100 kilowattia. Energiavirasto esittää, että säännöksessä 'tai' -sanon sijaan tulisi käyttää 'ja' -sanaa, jotta ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle ei jäisi merkittäviä muutoksia.

Lisäksi Energiavirasto esittää, että myös muutoksista datakeskuksen varavoimaan tai omaan energiantuotantoon tulisi ilmoittaa datakeskusrekisteriin riippumatta siitä, onko muutoksella vaikutusta asennetun tietotekniikan tehontarpeeseen.

Energiavirasto viittaa ilmoituksen ajankohdasta myös 5 §:n osalta lausumaansa.

Huoltovarmuuskeskuksen tiedonsaantioikeus, tietojenantovelvollisuus ja tietojen luovuttaminen (10, 11 ja 12 §)

Energiavirasto korostaa, että viraston tehtäviin kuuluu muun muassa viranomaistehtäviä, jotka liittyvät laitosten päästölupien myöntämiseen ja muuttamiseen, päästökaupparekisterin kansallisiin toimintoihin, maksutta myönnettävien päästöoikeuksien myöntämiseen ja kirjaamiseen rekisteriin, päästöjen tarkkailun ja todentamisen valvontaan, todentajien hyväksymiseen sekä lain mukaisten muiden velvoitteiden valvontaan. Lisäksi Energiaviraston tehtäviin kuuluu myös seurata sähköntuotantokapasiteettiin tehtäviä investointeja ja niiden vaikutusta sähkön toimitusvarmuuteen.

Energiavirasto toteaa, että ehdotetussa datakeskusrekisteriä koskevassa laissa on tarkoitus kerätä Huoltovarmuuskeskuksen ylläpitämään rekisteriin tietoja, joita Energiavirasto voi hyödyntää omissa seuranta- ja valvontatehtävissään ja joiden avulla voidaan varmistua viranomaisilla olevan tiedon ajantasaisuus ja oikeellisuus.

Tämän perusteella Energiavirasto pitää tärkeänä, että datakeskusrekisteriä koskeva lainsäädäntö sisältää Huoltovarmuuskeskukselle riittävät oikeudet luovuttaa datakeskuksia koskevaa Huoltovarmuuskeskukselle ilmoitettua yksityiskohtaista tietoa Energiavirastolle viraston tehtävien hoitamiseksi.

Energiavirasto kannattaa, että esityksen 12 §:ssä ehdotetaan, että tieto rekisterissä olevista datakeskuksista sekä yksittäistä datakeskusta koskeva datakeskusrekisteriin tallennettu tieto voidaan luovuttaa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 §:n 1 momentin 1, 4 ja 7 kohdassa tarkoitetuille viranomaisille. Energiavirasto katsoo, että tietojen luovuttaminen tämän pykälän mukaisesti edistää ja sujuvoittaa Energiaviraston tehtävien hoitamista, kuten pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa on kerrottu.

Energiaviraston näkemyksen mukaan on tarkoituksenmukaista sekä viranomaisen että ilmoitusvelvollisten datakeskusten kannalta, että keskitetysti koottuja tietoja voidaan hyödyntää tilannekuvan lisäksi myös muihin viranomaisten lakisääteisiin tarkoituksiin.

Esitetyn 10 §:n 1 momentin tiedonsaantioikeuden osalta Energiavirasto toteaa lisäksi, että delegoidun asetuksen 2024/1364 5 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioilla on oltava pääsy kaikkiin tietoihin ja keskeisiin suorituskykyindikaattoreihin, jotka niiden alueella sijaitsevat datakeskukset ovat toimittaneet eurooppalaiseen tietokantaan 3 artiklan mukaisesti.

Energiavirasto esittää, että jatkovalmistelussa voitaisiin arvioida mahdollisuutta kytkeä Huoltovarmuuskeskuksen komission tietokantaa koskevan tiedonsaantioikeuden oikeudellinen perusta myös suoraan delegoidun asetuksen 5 artiklan 3 kohtaan.

Voimaantulon ajankohta sekä siirtymäaika rakentamisvaiheessa ja toiminnassa olevien datakeskusten osalta (15 §)

-

Huoltovarmuuskeskuksen tehtävä ja sen resursointi

-

Muut esitystä koskevat huomiot

-

Ylinen Mirjami
Energiavirasto